

Organon – en humanistisk verktøykasse for det tjuelførste århundret

Innhold

Introduksjon	2
Kort beskrivelse av programmet	3
Læringsmål	3
Programstruktur	4
1.0. Studie- og lesekyndighet	4
- 1.1. Hvordan være en god student? – en innføring i studieteknikk	4
- 1.1.1. Planlegging, organisering og gjennomføring av lengre studier	6
- 1.2. Lesekyndighet	6
- 1.2.1. Kritisk lesning av historiske tekster	7
- 1.2.2. Nærlesning av litterære tekster	8
2.0. Skrivekyndighet	9
- 2.1. Akademisk skriving	10
- 2.2. Kreativ skriving	11
- 2.3. Essayistikk	12
- 2.4. Redaksjons- og tidsskriftsarbeid	13
- 2.5. Oversettelsesarbeid	13
3.0. Språkkyndighet	14
4.0. Formidlingskyndighet	15
- 4.1. Foredrags- og presentasjonsteknikker	16
- 4.2. Retorikk og debattetikk	17
- 4.3. Audiovisuell kommunikasjon	18
5.0. Data- og arkivkyndighet	18
- 5.1 Litteratursøk og kildekritikk	19
- 5.2. Introduksjon til digital humaniora og humanistisk datavitenskap	20

Introduksjon

Organon er et gammelgresk ord, og kan oversettes med «verktøy», eller i en mer spesifikk forstand som «et instrument for erkjennelse». Idéhistorisk knyttes begrepet først og fremst til en rekke logiske verk av Aristoteles, ofte omtalt som *Organon*- eller «verktøygruppen», som senere ble kritisert av Francis Bacon i form av verket *Novum Organum* fra 1620. Bacon sitt senere verk var ment å etablere nye verktøy og prinsipper for vitenskapelige og filosofiske undersøkelser. Målet var rett og slett å skape et «nytt vitenskapsinstrument» som speilet de nye idealene og prinsippene som kjennetegnet filosofi og vitenskap i tidligmoderne tid.

Fra oldtidens papyrusruller og aristoteliske kategorier, via Gutenbergs boktrykkerkunst og Bacons nye vitenskap, til den avanserte informasjons- og kommunikasjonsteknologien som setter sitt preg på vår egen samtid, er det klart at det tekniske grunnlaget for den menneskelige erkjennelse har gjennomgått en rekke drastiske transformasjoner. Likevel, om man søker å forklare *at* eller forstå *hvorfor* noe er, har eller bør være tilfelle, må man – uavhengig av tekniske verktøy, praktiske metoder og overordnede verdensbilder – først inneha en viss kyndighet omkring *hvordan* og *på hvilke måter* noe kan bli forklart eller forstått. Basale ferdigheter av teknisk og praktisk art, slik som å kunne lese og skrive, argumentere og formidle, studere og kritisere, utgjør selve utgangspunktet for kunnskapsproduksjon innenfor enhver historisk epoke og ethvert vitenskapelig paradigme.

Organon-programmet ved Kulturakademiet gir studenter mulighet til å oppøve slike grunnleggende praktiske ferdigheter innen en rekke kompetanseområder tilpasset det tjuetførste århundrets teknologier og behov. Dagens informasjonssamfunn fordrer digital kompetanse, og slik tilfellet var med Gutenberg og Bacon ved inngangen til den moderne tidsalder, må nye verktøy, teknikker og praksiser utvikles og kultiveres. Organon-programmet henter derfor inspirasjon, metoder og prinsipper fra utviklinger innen nyere kunnskapsfelt som digital humaniora, humanistisk datavitenskap og digital pedagogikk.

I tråd med idealene for høyskolestudier innen de frie kunster (*liberal arts*), og i forbindelse med den internasjonale tradisjonen som forfekter dem, inntar Kulturakademiet et helhetlig perspektiv på lærings- og dannelsesprosessen, hvor utviklingen av ferdigheter og generell kompetanse hos den enkelte student står sentralt. Læring er noe annet enn belæring, og aktiv, erfaringsbasert undervisning vekker personlig engasjement hos studenter. Organon-programmet ved Kulturakademiet kombinerer pedagogikk fra veletablerte tradisjoner innen humanistisk utdanning med nyvinninger innen digital humaniora i form av seminarer,

arbeidsverksteder og arrangementer med høy relevans for studenters akademiske studium, videre studieløp og senere arbeidsliv.

Kort beskrivelse av programmet

Organon-programmet ved Kulturakademiet er konstruert som et supplement til de akademiske studieprogrammene som til enhver tid tilbys ved institusjonen, og består av valgfrie kurs av ulikt omfang og med flere vanskelighetsgrader. Undervisningen består av seminarer og arbeidsverksteder ledet av både faglige ansatte ved Kulturakademiet og utvalgte gjesteforelesere fra ulike sektorer av relevans for programstudenter ved institusjonen. Plan for gjennomføring av organon-programmet ved de ulike studiestedene utformes i god tid før hvert enkelt semester og kommuniseres til de respektive studentgruppene.

Læringsmål

I henhold til føringer fra det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF) og det norske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (NKR) er studenter ment å oppøve en rekke praktiske ferdigheter og former for teknisk kyndighet i løpet av sine respektive studieløp. Slik kyndighet og slike ferdigheter skal dekke behovene til og være relevante for det gitte studiet studentene gjennomfører. Samtidig er ferdigheter og generell kompetanse av praktisk og teknisk art sentralt i studentenes kompetansebygging med henblikk på arbeids- og næringsliv.

Som del av organon-programmet oppøver studenter evnen til å finne, evaluere og anvende en rekke sentrale tekniske og praktiske verktøy for innhenting, analyse, spredning og presentasjon av forskningsmateriale innen de sosiale og humanistiske disipliner. Sentralt står kultivering av såkalte overførbare ferdigheter, av både myk og hard art, og som vil fungere som en bro mellom forskning og næring, med vekt på kultursektoren og offentligheten for øvrig.

Programstruktur

Programmet er organisert etter ulike praktiske ferdigheter og kyndighetsfelt, nærmere bestemt studie- og lesekyndighet, skrivekyndighet, språkkyndighet, formidlingskyndighet og data- og arkivkyndighet. Under disse feltene inngår valgfrie moduler bestående av seminarer og arbeidsverksteder, hvorav enkelte tilbys i tråd med etterspørsel fra studentmassen og ansattes faglige interesser ved Kulturakademiets ulike studiesteder.

1.0. Studie- og lesekyndighet

Studie- og lesekyndighet er viktig for å lykkes med studiene. En effektiv og planmessig tilnærming til studiene kan, i kombinasjon med ulike studie- og leseteknikker, gi både større kunnskaper og dypere og bredere forståelse av fagstoffet, samt større overskudd i studiehverdagen. Modulene innen studie- og lesekyndighet tilbyr derfor seminarer og arbeidsverksteder der det gis råd, veiledning og verktøy for god studiegjennomføring.

- 1.1. Hvordan være en god student? – en innføring i studieteknikk

Studieteknikk er metoder du kan bruke for å lære mer effektivt, og kan inkludere teknikker for å forstå og huske informasjon så vel som for å organisere og planlegge din egen læring.

Ved å lære slike teknikker, vil du tilegne deg kunnskaper på en mer effektiv måte, og dermed få mer ut av tiden din. Teknikkene vil også hjelpe deg med å organisere studiene på en strukturert måte, slik at du lettere får oversikt over alt du skal gjøre og dermed kan planlegge tiden din smartere. Noen teknikker forsterker hukommelsen og gjør det enklere å huske fagstoffet du leser, mens andre kan bidra til at du forstår det faglige materialet på en dypere måte. Mange studenter som har utviklet gode studieteknikker opplever at de får mer fritid, at de håndterer studiestress på en bedre måte, og at de får større selvtillit og økt motivasjon.

Det finnes mange ulike studieteknikker man kan benytte seg av, og valg av teknikk avhenger av hva som fungerer best for deg. Som del av organon-programmet introduseres du i så måte for en rekke teknikker, strategier og verktøy som kan assistere deg gjennom studieløpet.

Opplegget vil inkludere seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer som tematiserer:

Studentrollen

- Diskutere hvilke forventninger som stilles til deg som student og hva som skiller studentrollen fra elevrollen
- Skrivning som praksis og retorisk medborgerskap
- Presentasjon av studentforeninger og fordelene ved å engasjere seg i en forening
- Fordeler og rettigheter du har som student

Hvordan få grep om studiet? Om å navigere seg i og få overblikk over emneplaner, pensum, eksamensformer og læringsmål

- Hvor og hvordan finner du relevant emneinformasjon?

- Innføring i enkelte strategier for å identifisere de røde trådene i et emne
- Tips til hvordan man lager realistiske studieplaner
- Metakognisjon: om å kjenne seg selv som student, og fordelene ved å føre såkalt studiedagbok

Tidsbruk og relevante teknikker

- Finne fokus og overkomme skrivesperre ved hjelp av ulike tidsblokkeringsteknikker og øvelser som «shut up and write» og pomodoro
- Hvordan få gode skrivevaner og sette realistiske mål?
- Råd og tips for planlegging og organisering av studiehverdagen

«Å skrive uten å skrive» – om notattakning og tenkeskriving

- Skrivning som en måte å prosessere informasjon på: om å skrive for å lære
- Skillet mellom tenkeskriving og presentasjonsskriving
- Oppsummeringer, refleksjonsnotater og responsartikler
- Tankekart og doble notater
- Friskrivning: femavsnittsmetoden og postIT-øvelser

- 1.1.1. Planlegging, organisering og gjennomføring av lengre studier

Å lære seg å planlegge og organisere studiene dine gjør at du får mer gjort på mindre tid. Dette kan gi bedre resultater samtidig som det gjerne reduserer stress. En organisert og planmessig tilnærming kan også bidra til å øke konsentrasjonsevnen din fordi du trygt kan fokusere på det du gjør akkurat nå. Slik kan du også oppnå en bedre balanse mellom studier og fritid, noe som over tid bidrar til motivasjon og konsentrasjon når du studerer. En organisert tilnærming til studiene øker også følelsen av mestring, noe som i sin tur øker selvtilliten.

Mange forskjellige metoder kan anvendes. For eksempel finnes det ulike digitale og analoge hjelpemidler som lar deg planlegge tidsbruken din, både i løpet av hele semesteret og gjennom en enkelt arbeidsdag. En slik oversikt gir trygghet, reduserer stress, og gir dermed økt evne til konsentrasjon. Det er viktig å finne en metode som passer for deg og som du kan forplikte deg til å bruke jevnlig. Ulike metoder, strategier og verktøy for planlegging, organisering og gjennomføring av alt fra enkeltstående gruppeoppgaver til større prosjektarbeid og hele studieløp blir presentert og drøftet som del av seminarundervisningen i organon-programmet.

Opplegget vil kunne inkludere seminarer og arbeidsverksteder som tematiserer:

Prosjektutvikling

- Hva vil det si å skrive et selvstendig akademisk arbeid? Om å bli en del av «den uendelige samtalen»
- Hvordan skriver man prosjektskisser?
- Innføring i oppgavens femkant
- Identifisere interessante spenninger og uløste problemer i et fagfelt
- Introduksjon til ulike øvelser for formulering av problemstillinger
- «Isfjellmodellen» for forarbeid til prosjekter i humanistiske fag

- 1.2. Lesesyndighet

Lesesyndighet er evnen til å lese, forstå og bruke skriftlige tekster på en effektiv måte. Det innebærer å lese uten å miste tråden i teksten, å kunne forstå meningsinnholdet og analysere teksten, inkludert å vurdere ulike perspektiver, se sammenhenger og gjøre koblinger.

Det å utvikle lesesyndigheten din er svært nyttig, både i studiesammenheng og i livet generelt. Du vil lettere tilegne deg informasjon fra skriftlige kilder, noe som vil bidra til å øke kunnskapene dine og gi deg bedre forståelse av en tekst og et emne. Økt lesesyndighet vil også utvide ordforrådet ditt og bedre formuleringsevnen din, både skriftlig og muntlig.

Vil du utvikle lesesyndigheten din, må du selvsagt sette av tid til å lese. Utover pensum kan du velge tekster som interesserer deg og som passer til lesenivået ditt. Det kan ta en stund før du merker forbedring, selv om du gjør lesing til en del av din faste rutine, slik du uansett må når du studerer. Men etter hvert vil du merke at ordforrådet ditt utvider seg, at du lettere oppfatter innholdet i tekstene du leser, og at du har lettere for å anvende informasjonen i dem. Det kan være lurt å venne seg til å ta notater mens du leser. Det kan hjelpe deg å forstå teksten bedre og huske mer av den. Å diskutere tekstene med andre er også nyttig. Det kan få deg til å lese mer konsentrert samtidig som møter med andres perspektiver åpner for nye refleksjoner.

Det finnes en rekke teknikker og verktøy som kan hjelpe deg med å utvikle lesesyndigheten din, men det viktigste er å finne de aktivitetene du liker best og å holde fast ved en rutine.

I forbindelse med opparbeidelse av lesesyndighet vil organon-programmet kunne inkludere seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer som blant annet tematiserer:

Sjangerforståelse og lesestrategier

- Tekst som språkhandlinger: hvordan identifisere tekstens sjanger og plassere teksten i en retorisk situasjon?
- Å lese tekster i flere omganger (oversiktlesning, skumlesning og nærlesning)
- Aktiv lesning: om viktigheten av å integrere skriving i leseprosessen
- Memoreringsteknikker, før og nå

- 1.2.1. Kritisk lesning av historiske tekster

Kritisk lesning er metoder for å analysere og evaluere tekster. Det innebærer blant annet å stille seg kritisk til kildene og å undersøke argumentene som presenteres, samt å vurdere bevisene som brukes. Det kan også innebære å undersøke tekstens ulike bestanddeler, konteksten og motivene til forfatteren, særdeles viktig for fortolkning av historiske tekster. Målet er å danne seg en egen oppfatning av teksten og komme til en mer informert konklusjon som tar høyde for interne så vel som eksterne og kontekstuelle faktorer ved den leste teksten.

Det å utvikle evnen til kritisk lesing kan gi deg mange fordeler, både i studiesammenheng og i arbeidslivet senere. Det gir deg mulighet til å forstå tekster på et dypere nivå, noe som bidrar til å øke forståelsen din av emnene du leser om. Kritisk lesing trener deg på å stille spørsmål, å undersøke motstridende synspunkter og å evaluere argumenter for å danne egne meninger. Slik utvikler du også din evne til kritisk tenkning generelt og blir dermed mer selvstendig i arbeidet ditt, noe som vil gi deg en økt følelse av mestring, større motivasjon og økt selvtillit.

Det finnes flere måter å utvikle evnen til kritisk lesing på. Å lære å stille gode spørsmål til det du leser er viktig, og å lære seg å identifisere argumenter og å analysere språk og struktur er også nyttig. Å øve på kritisk lesing regelmessig er en viktig del av å utvikle evnen, og dette vil selvsagt hjelpe deg til å oppnå bedre resultater i studiene dine. Det kan være lurt å diskutere tekstene du leser med andre, både fordi det kan gi deg ulike perspektiver og fordi det kan hjelpe deg å formidle tankene dine bedre. Som del av en introduksjon til forskjellige fremgangsmåter og utfordringer innen kritisk lesning tilbyr organon-programmet verksteder hvor du blant annet får mulighet til å tolke historiske tekster sammen med dine medstudenter.

Opplegget vil kunne inkludere seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Viktigheten av kildekritikk

- Hva er en god kilde?
- Kildekritiske øvelser med utgangspunkt i et historisk dokument
- Hvordan plassere historisk kildemateriale i sin kontekst?

- På hvilke måter kan man vurdere sannhetsgehalten til en historisk kilde

Å studere fortiden i dag

- Hvordan stille gode spørsmål til historiske tekster?
- Hermeneutiske problemstillinger i møte med andre epoker, kulturer og samfunn
- Hvem taler og hvorfor? Om mistankens hermeneutikk

- 1.2.2. Nærlesning av litterære tekster

Nærlesing er metoder for å analysere en tekst ved å undersøke detaljene i den, slik som språk, struktur og andre virkemidler. Det innebærer å lese teksten flere ganger og å se på enkelte avsnitt eller setninger nøye, for å undersøke hvordan teksten er konstruert og hvordan forfatteren har skapt mening og effekt. På denne måten kan man forstå mer om hvordan teksten fungerer, og hva den prøver å formidle.

Å forbedre evnen til nærlesing gjør det mulig å forstå tekster på en dypere måte, noe som vil bidra til å øke forståelsen din av emnene du leser om. Nærlesing tvinger deg til å fange opp detaljer som du kanskje ikke ville lagt merke til ellers. Det kan også hjelpe deg å konsentrere deg bedre om teksten, slik at du får mer ut av den og husker mer av det du har lest.

Nærlesing kan gjøres ved at du noterer ned spesifikke ord eller setninger, markerer viktige passasjer og stiller spørsmål til teksten. Det innebærer også at du lærer deg å analysere tekstens form og innhold, og å sammenligne den med andre tekster, samt undersøke konteksten for den. Organon-programmet tilbyr en innføring i forskjellige fremgangsmåter for og utfordringer ved nærlesning av litterære tekster, slik som romaner, noveller, dikt og dramatikk, som også inkluderer praktiske øvelser med dine medstudenter.

Opplegget vil kunne inkludere seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Minikurs om nærlesningsteknikker

- Introduksjon til ulike teknikker for og tilnærminger til nærlesning av litteratur
- Mellom distansering og deltagelse: Hermeneutiske problemstillinger i møte med litterære tekster
- Gruppebaserte nærlesningsøvelser med utgangspunkt i utdrag fra et litterært verk hvor tematikk og ideer identifiseres, og språk, struktur, formgrep og andre virkemidler anvendt i den litterære teksten blir analysert og drøftet
- Diskusjoner omkring styrker og svakheter ved klassiske lesninger av litterære verk

2.0. Skrivekyndighet

Skrivekyndighet er evnen til å uttrykke seg skriftlig på en klar, presis og effektiv måte. Det omfatter evnen til å velge hensiktsmessige ord, samt strukturere og organisere setninger og avsnitt slik at budskapet i teksten formidles på en engasjerende og effektiv måte, tilpasset mottaker og formål.

Det er viktig for deg som student å utvikle skriveferdighetene dine. Evnen til å skrive klart og presist er avgjørende for å formidle tankene og kunnskapene dine på en effektiv måte. Dette gjelder i akademiske sammenhenger, der du nok vil merke at resultatene forbedrer seg i takt med skriveferdighetene, men også senere i arbeidslivet, der skrivekyndighet er en etterspurt ferdighet. I tillegg vil det å bli en bedre skribent bidra i utviklingen av argumentasjonsevnen din generelt, også muntlig, samt din evne til kritisk tenkning.

For å utvikle skrivekyndigheten din er det avgjørende at du skriver mye, gjerne som en del av studiene. Men også lesing er viktig, for når du leser, utvikler du språkfølelsen din. Det kan være lurt å lese ulike typer tekster, og deretter forsøke deg på ulike skrivestiler for å utvide det skriftlige repertoaret ditt. Finn gjerne en partner eller en gruppe, for det kan være nyttig med tilbakemeldinger på det du skriver.

- 2.1. Akademisk skriving

Akademisk skriving kjennetegnes ved å være formell, objektiv og kritisk, og det er viktig at du kan bygge på eksisterende kunnskap og formidle dine innsikter i en logisk og velstrukturert form. Du må også kunne bruke fagterminologi og følge retningslinjene for formatering og stil. Det forventes også at du kan gjennomføre kritiske analyser og evaluere kilder og integrere disse i din egen argumentasjon.

Å utvikle evnen til å skrive akademisk vil forbedre resultatene dine i studiesammenheng, ikke bare fordi det gjør det lettere å formidle tankene og kunnskapene dine, men også fordi det kan bidra til å forbedre evnen til å lære: Det vil nemlig hjelpe deg å ordne og strukturere informasjonen du har tilegnet deg, sette den i sammenheng, noe som kan hjelpe deg å forstå og huske materialet bedre.

For å utvikle ferdighetene dine i akademisk skriving, bør du skrive så mange tekster som mulig, samt lese akademiske tekster på en oppmerksom måte for å utvikle kjennskap til sjangeren. Og finn deg gjerne en partner eller en gruppe som kan gi deg tilbakemeldinger på tekstene du

skriver. Det kan ta tid å forbedre ferdighetene dine, men hvis du arbeider tålmodig vil du bli en bedre akademisk skribent over tid.

For øvelse i akademisk skriving inkluderer organon-programmet seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer. Disse tematiserer blant annet:

Formelle krav til akademiske tekster

- Hvorfor og hvordan kildehenviser: om referansestiler og referansebruk
- Hva er plagiat og hvordan unngår man å plagiere andres arbeid?
- Kunsten å oppsummere: hva er en god parafrase?
- Oppsett: Forside, innholdsfortegnelse, overskrifter og underoverskrifter
- Språkføring: Om saklighet, klarhet, redelighet og transparens
- «Kan man bruke 'jeg'?» om skillet mellom det private jeget og skriver-jeget

Struktur på akademiske tekster

- Overordnet struktur: Hva bør med i innledningen, hoveddelen og konklusjonen, og hvordan oppnår man et godt samspill mellom den akademiske tekstens ulike deler?
- Introduksjon til «trådsnelle-modellen» og omvendt disposisjon
- «TUR-modellen» og «den ujevne U» – om struktur på avsnittsnivå
- Hvordan skape flytende overganger mellom avsnitt og deler av oppgaven? Om metakommentarer og overgangsord
- Paratekstlig metaspråk: Overskrifter, underoverskrifter, og lignende

Hva vil det si å drøfte?

- Gode og dårlige eksempler på stillingstagen i akademiske tekster
- Selvstendighet: «De hevder, jeg hevder»

Å gi teksten flyt

- Tydeliggjøre hvem som gjør hva mot hvem. SVO, SOV, eller VSO-språk?
- Hvordan veksle mellom aktive og passive setninger og å variere setningslengde
- Introduksjon til ulike akademiske frasebanker
- Om metakommunikasjon og «signposting»
- Hvordan bli en god synonymordbokbruker?
- Hva er et godt eksempel? Om eksempelbruk i akademiske tekster
- Tips til digitale verktøy for rettskriving og for å finne idiomatiske vendinger

- Om viktigheten av å lese og å dele egne tekster med andre

- 2.2. Kreativ skriving

Kreativ skriving er skriving som er ment å underholde, engasjere eller uttrykke følelser, ideer eller historier på en litterær måte. Felles for kreative sjangere er at de gir deg muligheten til å utforske subjektive perspektiver og rom for å uttrykke følelser og tanker som ikke kan formidles i mer objektive sjangre. Kreativ skriving er gjerne preget av en variasjon av språklige og litterære virkemidler og en friere form enn du finner i akademisk skriving.

Å utvikle ferdighetene dine i kreativ skriving kan hjelpe deg å finne et personlig uttrykk og utforske dine egne følelser og tanker. Du vil også utvikle dine skriftlige ferdigheter, språkevnen din, og mer generelt evnen til å tenke utenfor boksen. Dette gir deg ikke bare fordeler i studiene og i arbeidslivet, men kan også bidra til personlig vekst og utvikling, nærmere bestemt fordi kreativ skriving kan lede til en dypere forståelse av deg selv.

I forbindelse med kreativ skriving vil organon-programmet ved Kulturakademiet tilby seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer av ulikt omfang og varighet som vil gi deg innsikt i den kreative skriveprosessen og ikke minst mulighet til å utvikle dine egne skriveprosjekter under veiledning av anerkjente skandinaviske forfattere. Kulturakademiet har blant annet arrangert diverse enkeltstående arbeidsverksteder, arrangementer og seminarer om dagbokføring og hvordan det er å virke som forfatter i Skandinavia, samt avholdt semesterlange grunnkurs i kreative skriving som har kulminert i egenproduserte håndbundne bøker.

- 2.3. Essayistikk

Først en liten oppklaring: Essaytradisjonen i Norge ligger tett opp til den franske, mens det angloamerikanske essayet ligner mer på det vi i Norge kaller en akademisk artikkel. Et essay av den «franske» typen kan betegnes som kreativ sakprosa. Det er viktig å skrive med en subjektiv stil, og å utforske og analysere temaet fra ulike perspektiver. Essayet er mer reflekterende enn argumenterende; det gir en personlig tolkning av et tema, ikke nødvendigvis argumenter for et spesifikt standpunkt. Det er likevel viktig å strukturere teksten logisk, formidle budskapet klart og presist

Når du utvikler deg som essayskribent, vil du blant annet bli mer bevisst på struktur og stil og dermed forbedre skriveferdighetene dine generelt. Arbeidet med å formidle informasjon på en

mer personlig og assosiativ måte, vil dessuten kunne åpne opp for å se overraskende sammenhenger og gi nye innsikter.

Som med alle andre skriveferdigheter, tar det tid å utvikle seg som essay-skribent, så vær tålmodig med deg selv og ikke gi opp. I forbindelse med slik øvelse i essayistikk inkluderer organon-programmet seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Ulike essaytradisjoner og essayformer

Hvordan utvikle seg som essayist?

- Finne sin stemme og sitt prisme
- Viktigheten av å lese mye og bredt
- Viktigheten av å lese andre essayister

- 2.4. Redaksjons- og tidsskriftsarbeid

Redaksjonelt arbeid er en prosess som handler om å nærlese, redigere og forbedre tekster før de publiseres. Redaksjonelt arbeid består av flere trinn, inkludert gjennomgang av teksten for å identifisere og korrigere eventuelle feil av ulike typer, forbedre tekstens klarhet, presisjon og konsistens, organisering av teksten i en logisk form det er lett å følge, og tilpasning av teksten til målgruppe og formål.

Det er flere fordeler ved å skaffe seg erfaring med redaksjonelt arbeid. Du vil utvikle din evne til kritisk lesning, og redigering av andres tekster vil bidra til å forbedre skriveferdighetene dine generelt, ved at du lærer om grammatikk, struktur, stil og formatering. Å skulle formidle de redaksjonelle innspillene dine klart, logisk og taktfullt til forfatteren, vil også bidra til at du utvikler formidlingsevnen din. Slike ferdigheter er etterspurt i mange bransjer, ikke bare de som direkte har med formidling og kommunikasjon å gjøre.

For å utvikle deg som redaktør kan du øve deg på egne og andres tekster i ulike sjangere. Du leser og kommenterer dem med henblikk på hvordan de kan forbedres. Prøv å lese tekstene fra målgruppens perspektiv, og vær bevisst formålet med teksten. I forbindelse med kjennskap til og oppøvelse av kyndighet innen redaksjons- og tidsskriftsarbeid vil organon-programmet kunne inkludere seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer som blant annet tematiserer:

Tidsskriftets rolle i offentligheten og det redaksjonelle arbeidet (i samarbeid med Vagant)

- Hvilken rolle har og hva bidrar tidsskriftene med i det offentlige ordskiftet?
- Om redaksjonsarbeidet og redigeringsprosessen

- Hvordan gi konstruktive tilbakemeldinger?
- Om kritikerrollen og ulike former for kritikk
- Om å skrive intervjuer og å formulere spørsmål til enqûeter
- Skrivning av ledere og utlysningstekster
- Ulike redaksjonelle verv, møteledelse, ansvarsdelegering og organisering
- Forespørsel om tekstbidrag og kontakt med skribenter, illustratører og trykkerier
- Hvordan drifte et tidsskrift i Skandinavia? – Søknadsskriving og tidsskriftsøkonomi

- 2.5. Oversettelsesarbeid

Å oversette tekster fra andre språk krever gode språkkunnskaper, ikke minst i ditt eget morsmål. Arbeidet består blant annet i å lese og forstå den originale teksten og dens kontekst, finne riktige ord og rett språktone for å formidle den originale teksten så korrekt som mulig. En god oversettelse er ikke nødvendigvis en perfekt ord-for-ord oversettelse. Den bør selvsagt være så presis som mulig, men ofte er det viktigste at den gjengir den opprinnelige teksten på målspråket slik at den overordnede meningen blir videreført.

Arbeid med oversettelse gir deg bedre forståelse av et fremmedspråk, samtidig som det utvikler din beherskelse av ditt gitte eller selvvalgte morsmål. Arbeidet vil hjelpe deg å forstå andre kulturer og samfunn bedre, noe som igjen vil bidra til å utvide horisonten din og dessuten åpne for interessante karriereveier i inn- og utland.

Som med alle andre kompetanser, er oversetterkompetanse noe som utvikles over tid. Det er viktig å lese tekster skrevet på det aktuelle fremmedspråket, slik at du kan bygge opp ordforråd og forstå nyanser i grammatikk og syntaks. Å snakke og skrive på fremmedspråket vil selvsagt hjelpe, i tillegg til at du bør øve på å oversette tekster, gjerne innen ulike sjangre.

I forbindelse med oversettelsesarbeid vil organon-programmet kunne inkludere seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer avholdt av erfarne oversettere tilknyttet Kulturakademiet og inviterte gjesteforelesere fra yrkesgruppen som blant annet tematiserer:

Oversetterrollen

- Om oversetterens dilemma: trofasthet til kildespråket og målspråket
- «Det uoversettelige»
- Å oversette dialekter og sosiolekter
- Nyttige og mindre nyttige hjelpemidler
- Veien til yrke: Bør man fordype seg i flere fremmedspråk eller kun ett?

- Hvordan få oversetteroppdrag og hvilke støtteordninger finnes for oversettere?

3.0. Språkkyndighet

Språkkyndighet er evnen til å beherske et eller flere språk. Dette inkluderer å kunne uttrykke seg flytende og korrekt, med god grammatikk og rikt vokabular, samt forstå kulturelle og sosiale konvensjoner knyttet til språket.

Å lære et annet språk er en morsom og utfordrende opplevelse som vil bidra til din personlig utvikling. Å utvikle språkkyndigheten din gir deg muligheten til å uttrykke deg klart og effektivt, både skriftlig og muntlig på et fremmedspråk. Det vil også bidra til å øke forståelsen din av andre kulturer og samfunn og øke din empati og forståelse for andre perspektiver. Å beherske flere språk kan åpne opp for en rekke karrieremuligheter i en globalisert verden og mange bedrifter og organisasjoner har behov for personer med flerspråklig kompetanse.

For å utvikle språkkyndigheten din er det viktig at du bruker språket i praksis: Du bør snakke med personer som har det aktuelle språket som morsmål, se filmer, lytte til musikk, osv. Du bør også lese alle typer tekster på språket grunnet blant annet forskjeller på muntlig og skriftlig uttrykksformer. I tillegg finnes det mange apper og nettsteder som kan hjelpe deg.

I tilknytning til organon-programmet tilbyr Kulturakademiet kurs i fransk, italiensk, spansk og tysk for både nybegynnere og viderekomne i samarbeid med akkrediterte språkskoler lokalisert ved Kulturakademiets respektive studiesteder i utlandet. I Oslo har innvekslende utenlandsstudenter mulighet til å gjennomføre et grunnkurs i norsk som fremmedspråk, mens det i London tilbys kursing i engelsk for viderekomne.

4.0. Formidlingskyndighet

Formidlingskyndighet er evnen til å formidle informasjon, ideer eller følelser på en klar, effektiv og engasjerende måte. Dette inkluderer å kunne formidle informasjon muntlig, skriftlig eller gjennom visuelle medier, til både individer og små og store grupper.

Økt formidlingsevne gjør deg bedre i stand til å uttrykke din kunnskap og innsikt, og ikke minst til å overbevise andre om at nettopp dine synspunkter er korrekte. Arbeid knyttet til formidling, kan også lede til at du forstår komplekse eller abstrakte ideer bedre, først og fremst på bakgrunn av det grundige forarbeidet som kreves for at fagstoff skal kunne bli presentert på en forståelig måte for et allment publikum. Å være i stand til å kommunisere med større autoritet og

overbevisning vil dessuten bidra til å redusere nervøsitet og stress i situasjoner der du må snakke til større forsamlinger. I yrkeslivet vil det kunne gi deg selvtillit til å ta ordet i møter eller til å være den som tar ansvaret for å presentere et budskap på en konferanse.

Det finnes flere metoder for å utvikle din formidlingskyndighet. Øvelse og erfaring er de viktigste faktorene. Du kan øve på å presentere stoff for andre, delta i debatter eller rollespill, lytte aktivt til andres formidling, og se presentasjoner holdt av dyktige formidlere. Generelt bør du forsøke å få tilbakemelding og kritikk på din egen formidling.

- 4.1. Foredrags- og presentasjonsteknikker

Foredrags- og presentasjonsteknikker er metoder som kan hjelpe deg å formidle informasjon effektivt til andre. Dette inkluderer å kunne utarbeide og fremføre et godt strukturert og engasjerende foredrag, å kunne presentere informasjon på en klar og overbevisende måte i møter, og å kunne svare på spørsmål og håndtere utfordringer som kan oppstå i slike situasjoner.

Ved å bli en mer effektiv formidler og vil du gjøre det lettere for andre å forstå deg, noe som gjør det mulig for deg å overbevise dem. Å mestre visse teknikker vil også gjøre deg mer selvsikker og komfortabel i mange situasjoner, slik at du kan kommunisere med større autoritet og overbevisning. God formidlingsevne er ettertraktet i mange sektorer, så å ha en slik kompetanse kan gi deg en fordel senere.

For å utvikle dine foredrags- og presentasjonsteknikker er det ikke minst viktig å forstå at du må være godt forberedt. Det inkluderer blant annet at du forstår målgruppen din, at du utvikler et tydelig budskap, lager et godt strukturert og visuelt tiltalende presentasjonsmateriale, og at du øver på å presentere dette materialet. Det er viktig å ordlegge seg klart og sammenhengende. God øyekontakt og bevisst kroppsspråk, mimikk og stemmebruk vil også bidra til å gjøre presentasjonen din mer effektiv. Bruk gjerne visuelle elementer som kan gjøre presentasjonen mer interessant og lettere å følge. Du kan også engasjere målgruppen din ved å gjøre presentasjonen interaktiv, for eksempel ved å stille spørsmål underveis.

Det kan gå ganske fort å forbedre seg når du først har bestemt deg for det, men ikke fortvil hvis du skulle føle at utviklingen går litt langsomt. Du kan be noen om å gi deg tilbakemeldinger, eller du kan se på videoopptak av deg selv for å se hva du kan forbedre. Slik vil du gradvis bli mer komfortabel og avslappet i slike situasjoner, og etter hvert vil du kanskje begynne å nyte å dele kunnskapen din med andre.

Studieprogrammene ved Kulturakademiet vil blant annet gi deg mulighet til å presentere fagstoff, være en historisk guide og innlede filmvisninger for dine medstudenter, og som del av dannelsesprogrammet vil du kunne lede og delta på panelsamtaler og bokbad, mens seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer i organon-programmet vil kunne inkludere:

Hva er en god PowerPoint-presentasjon?

- Tid beregnet på hvert lysbilde
- Tekstmasse på hvert lysbilde
- Forholdet mellom tekst på lysbilde og det som blir sagt
- Skape et balansert samspill mellom tekst og bilde

Å skrive for å bli hørt. Hvordan forberede seg til et foredrag eller en presentasjon

- Med øvelser rettet inn mot slike ting som repetisjon, setningslengde, metakommunikasjon og muntlighet

- 4.2. Retorikk og debattetikk

Retorikk og debatteknikk er ferdigheter som hjelper deg å uttrykke deg klart og overbevisende i både tale og skrift. Retorikk er en gammel kunstform som kan spores tilbake til antikken. Den er læren om hvordan man kan bruke språk for å overbevise andre, inkludert teknikker for å formulere et argument, bygge opp et resonnement og engasjere sitt publikum.

Øving i retorikk og debatteknikk kan hjelpe deg å bli mer overbevisende når du taler eller skriver. Det kan også gjøre det lettere å forstå og kommunisere med andre som har ulike synspunkter. I tillegg til å være nyttig for deg når du studerer, kan dette hjelpe deg i en rekke situasjoner både i arbeids- og samfunnsliv der det er viktig å kunne uttrykke sine egne meninger og forstå andres meninger for å finne gode løsninger på komplekse problemer.

For å utvikle disse ferdighetene kan du øve deg på å formulere argumenter, presentere dine synspunkter, og svare på motstanderens synspunkter. Du bør delta i samtaler og diskusjoner om ulike temaer, og gjerne be om tilbakemelding på innleggene dine. I forbindelse med oppøving av kyndighet innen retorikk og innsikt i debattetisk tematikk vil organon-programmet inkludere seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Retorikkens grunnstener

- Retoriske talesjangre: forensisk, deliberativ, epideiktisk og konstitutiv retorikk
- Aptum (høvelighet) og doxa (publikums forkunnskaper)

- Retorikkens fem faser: elocutio, inventio, dispositio, memoria og actio
- Talens deler: exordium, narratio, argumentatio og peroratio
- Retorikkens bevismidler
- Retoriske figurer
- Retoriske analyser av taler og multimodale uttrykk

Argumentasjon- og debattetikk

- Argumentasjonsmodeller og -teorier
- Feilslutninger og skinnuenigheter
- Hersketeknikker
- Tolkninger
- Vaghet

- 4.3. Audiovisuell kommunikasjon

Audiovisuell kommunikasjon er en form for kommunikasjon der både lyd og bilder benyttes i formidlingen av et stoff. Å bruke flere sanseinntrykk i formidlingen kan være effektivt, for eksempel når du vil gi budskapet en større følelsesmessig appell, når du vil understreke viktige poenger eller skape en bestemt stemning.

Ferdigheter i audiovisuell kommunikasjon kan gjøre presentasjonene dine mer effektive ved at du blir i stand til å formidle komplekse ideer på en mer engasjerende måte. Det vil kunne gjøre at du skiller deg ut i arbeidslivet senere, i situasjoner der du skal formidle informasjon til kolleger, samarbeidspartnere eller kunder.

For å utvikle ferdighetene i audiovisuell kommunikasjon, kan du øve deg på å lage visuelle presentasjoner ved hjelp av forskjellige digitale verktøy. Det kan være nyttig å lære noen grunnleggende teknikker og prinsipper, f.eks. knyttet til redigering av videoer eller lydopptak.

I forbindelse med audiovisuell kommunikasjon og analyse vil organon-programmet kunne inkludere seminarer, arbeidsverksteder og arrangementer som blant annet tematiserer:

Minikurs i grunnleggende video- og lydredigering

Minikurs i foto og bilderedigering

5.0. Data- og arkivkyndighet

Data- og arkivkyndighet handler om å kunne samle inn, organisere, lagre og formidle informasjon på en effektiv og systematisk måte, og inkluderer derfor både ferdigheter i å håndtere data og arkiver så vel som i å bruke teknologi og verktøy for å utføre slikt arbeid.

Data- og arkivkyndighet kan være nyttig i en rekke kontekster, som for eksempel i forskning, i offentlig sektor, i kulturinstitusjoner, i bedrifter og i arkivinstitusjoner. Det kan gjøre deg i stand til å finne, formidle og gjøre bruk av informasjonen du har samlet inn, samt til å sørge for at informasjonen blir bevart på en tilgjengelig og bærekraftig måte.

For å utvikle ferdighetene i data- og arkivkyndighet, kan du lære deg å bruke teknologiske verktøy som databaser og digitale arkiveringsverktøy. Du øver ved å bruke disse verktøyene til å samle inn, organisere og lagre data på en systematisk måte, gjerne som en del av studiene dine. Det kan også være lurt å lære om ansvarlig informasjonsbehandling, for eksempel ved å sette seg inn i nasjonal og internasjonal lovgivning knyttet til opphavsrett og personvern.

- 5.1 Litteratursøk og kildekritikk

Litteratursøk er en metode som brukes for å identifisere, evaluere og samle relevante publikasjoner om et bestemt emne. Litteratursøk er en viktig del av forskningsprosessen, og hjelper deg å få en dypere forståelse av det aktuelle feltet og sette ditt eget arbeid i kontekst. Du kan bruke ulike metoder og verktøy for å søke etter publikasjoner, evaluere deres relevans og kvalitet, og samle og presentere funnene dine i form av en litteraturgjennomgang, som kan være en del av en oppgave eller forskningsartikkel.

Ferdigheter i litteratursøk gjør det lettere for deg å finne relevant og pålitelig informasjon slik at du kan skrive bedre informerte oppgaver, samt forstå og delta i faglige diskusjoner. Det sparer deg også for mye tid og strev når du vil finne informasjon raskt og effektivt, noe som også vil være en fordel i arbeidslivet senere.

Kildekritikk er en metode for å evaluere kilders relevans, påliteligheten og kvalitet. Dette er også en viktig del av forskningsprosessen og bidrar til å øke standarden på arbeidet ditt. For å utføre kildekritikk, brukes ulike kriterier, slik som å vurdere forfatterens kompetanse og erfaring, dato for publisering, metodene som er brukt, og eventuelle interessekonflikter.

Ferdigheter i kildekritikk hjelper deg å evaluere informasjon du finner. Slik kan du unngå å basere argumentene dine på usikker eller upålitelig informasjon, samtidig som du vil kunne

drøfte styrker og svakheter ved ulike kilder og kildetyper, også de du selv velger å basere din egen fremstilling på. Ferdigheter innen kildekritikk kan i så måte forbedre din evne til kritisk tenkning, noe vil gi deg store fordeler i akademiske studier så vel som i arbeidslivet senere.

I forbindelse med opparbeidelse av kyndighet innen litteratursøk og kildekritikk vil organon-programmet inkludere seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Søketeknisk kyndighet

- Kjennskap til digitale ressurser og databaser, nasjonalt og internasjonalt, slik som nettbiblioteket til Nasjonalbiblioteket, Digitalarkivet, Internet Archive og lignende
- Hvordan finne gode søkeord og avgrense litteratursøk på en effektiv måte i ulike databaser som ORIA, Google Scholar og lignende
- Kan man «google» seg til sannheten? Om søketekniske fallgruver

- 5.2. Introduksjon til digital humaniora og humanistisk datavitenskap

Digital humaniora og humanistisk datavitenskap kombinerer humanistiske studier med ulike digitale metoder. Det handler om å bruke digitale verktøy for å samle inn, analysere og formidle informasjon om kulturelle og historiske fenomener. Det kan dreie seg om å bruke digital teknologi for å gjøre gamle tekster tilgjengelige, eller å lage interaktive kart over historiske steder. Det kan også handle om å analysere store datamengder for å få et dypere innblikk i historiske hendelser eller sosiale mønstre.

Fordelen med å utvikle ferdigheter i digital humaniora er at det gir deg muligheten til å utforske og forstå komplekse humanistiske problemstillinger på nye måter, å få dypere innsikt i materialet og å formidle det på mer engasjerende og interaktive måter. Det gir også muligheter for å samarbeide med forskere innen andre fagområder.

I forbindelse med kjennskap til verktøy, metoder og arbeidsformer innen digital humaniora og humanistisk datavitenskap vil organon-programmet kunne inkludere seminarer og arbeidsverksteder som blant annet tematiserer:

Digital humaniora og humanistisk datavitenskap

- En innføring til fagfeltene og deres historiske utvikling
- Hvorfor *digital* humaniora og *humanistisk* datavitenskap?
- Nye teknologier og verktøy bringer med seg nye muligheter, men også nye fallgruver

Ulike digitale verktøy

- Arkiveringsverktøy som Dropbox, Google Drive og/eller Microsoft OneDrive
- Kildesorteringsprogrammer som Zotero og/eller EndNote
- Organisering av og søk i dokumenter ved hjelp av PDFKeeper og DocFetcher
- Skriveassisterende teknologier fra Grammarly til dikteringsprogrammer med talegjenkjenning
- Introduksjon til og problematisering av AI-applikasjoner for tekst- og billeddannelse, eksempelvis ChatGPT og DALL-E
- Introduksjon til litterære kart og andre humanistiske visualiseringsteknikker